

Проценко, М. Г. Вплив глобалізації на реформування національної системи освіти в Україні [Текст] / М. Г. Проценко, М. В. Жук / Глобалізм очима сучасника: блиск і злидота феномену : матеріали доповідей і виступів учасників Міжнародної науково-теоретичної конференції (26-27 вересня 2002 р.). - Суми, 2002. - 110 с.

Жук М.В. – к. філос. н.; *Проценко Н.Г.* – к. філос. н. (Суми)

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Темпи розвитку глобалізації у сучасному світі свідчать про те, що глобалізація є однією з пріоритетних ознак розуміння, прогнозування, активізації, корекції сучасних соціальних, економічних, культурологічних, національних, етнічних процесів на світовому, регіональному, національно-державному, суспільно-громадському рівнях розвитку. Це виявляється і в формуванні нових пріоритетів економічного розвитку з відповідними змінами в світовому та регіональному розподілі праці, і в модернізації сучасного розуміння статусу лідерства в регіональній та світовій економіці та політиці, в соціокультурних процесах, і в формуванні наднаціональних об'єднань типу Європейського союзу, і в потребі зростання партнерства між державою та громадянським суспільством для максимального самовиявлення та самореалізації особи. Фактично світовий розвиток наприкінці ХХ та на початку ХХІ ст. демонструє, що найбільшого успіху досягає; той, хто вміє реалізовувати тенденції виявлення глобалізації, її протиріччя в своєму розвитку. Ті, хто сприймають світ за старими мірками втрачають не тільки темпи зростання сьогодні, а і соціальну перспективу розвитку на майбутнє.

Глобалізація це реальність, яку не розуміють, або недооцінюють певні соціально-політичні сили чи ні. Час "змів" минув. І зараз кожна держава має можливість будувати свій власний розвиток як на моделі інноваційної економіки з відповідною модернізацією усієї соціальної системи і можливостями свого включення в регіонально-світовий розвиток як пріоритетного партнера, так і залишитись з амбіціями аграрно-

машинобудівної економіки, але і з відповідними можливостями свого статусу в світовому та регіональному розподілі праці і відповідним рівнем життя (а також масовою міграцією робітничої сили на некваліфікований ринок праці в заможних державах).

При цьому слід зауважити, що глобалізація виявляє і певні протиріччя в своєму розвитку. До них, на нашу думку, слід віднести:

- нерівномірність економічного розвитку окремих держав і регіонів в запровадженні найновітніших технологій і неадекватність можливостей в розподілі ресурсів, впливу на розвиток регіональних та національних та світового ринків;

- підсилення прогнозованості світового та регіонального розвитку та зростання вірогідності глобальних кризових явищ від факторів, які раніше не впливали на ці процеси. Наприклад, економічний резонанс на події, пов'язані з терактами 11 вересня 2001 року в США;

- глобалізація суспільного розвитку, формування наднаціональних об'єднань та потреба в збереженні національно-культурних пріоритетів. Це не означає тільки негативні тенденції. Наприклад, для успішної інтеграції нових громадян (етнічних вихідців з Африки та Азії) у Євросоюзі в середині 90-х років XX ст. була реалізована в системі громадянської освіти спеціальна програма, яка стимулювала залучення культурних надбань їх народів для формування громадянської культури школярів держав, куди вони переїхали;

- темпи наростання глобалізації і рівень їх аналізу та прогнозування в усій динаміці виявлення позитивних та негативних наслідків цих процесів з відповідним аналізом їх ризиків.

Звичайно, це не весь спектр протиріч, які притаманні глобалізації. Автори зупинились тільки на тих, що безпосередньо допомагають зрозуміти зазначену в доповіді проблему.

Сучасне українське суспільство багато втрачає від того, що рівень аналізу глобалістських процесів не завжди пов'язаний з розробкою

стратегій та пріоритетів розвитку економіки, політики, культури та духовної сфери, соціальної та етно-національної структур, демографічних процесів. Це значно стримує темпи розвитку України і з позицій її повноцінного, у відповідності до наукового потенціалу суспільства та рівня кваліфікації робітничої сили, входження до регіональних (європейський, СНД) та світового ринків, і в можливостях підвищення рівня життя усіх прошарків населення, що не тільки підвищить рівень їх соціальної захищеності, а й призведе до масової орієнтації реалізовувати себе у власній державі, а не в міграції до заможних країн з виконанням не тільки кваліфікованої, а і малокваліфікованої роботи.

Освіта є однією з тих підсистем суспільства, в якій найгостріше відчувається потреба при її реформуванні враховувати процеси глобалізації, а також взаємозалежність її розвитку від інших підсистем, бо саме вони формують певний соціальний запит на рівень освітянських послуг. На нашу думку, в сучасному реформуванні системи освіти зроблено набагато більше в урахуванні процесів глобалізації, ніж в економіці та політиці. Наприклад, бажання інтеграції до Європи не достатньо освітлено з точки зору перспектив нашої економіки на європейському ринку розподілу праці та відображення цього в пріоритетах розвитку галузей нашої економіки, захисту власного товаровиробника. Система темпів створення партійних структур значно випереджає їх спроможність до ціннісної конкуренції по стратегічним пріоритетам нашого глобального та ситуаційного розвитку.

Саме тому, на наш погляд, реформування освіти може бути підсилено такими процесами:

- відображенням в формуванні специфікації освіти реальних тенденцій розвитку економіки, внутрішнього, регіональних, світового ринків праці. На сьогодні ринок вакансій явно свідчить про те, що освіта не задовольняє в повному обсязі попит економіки за певними професіями на які є зростаючий попит. Для цього достатньо подивитись в Інтернеті на

любий сайт пропозицій роботи. Тут виявиться і ще одна досить цікава річ – для великої кількості вакансій, на які є попит, тип освіти не є головним критерієм працевлаштування, за рейтингом він стоїть нижче досвіду практичної роботи;

- розбудова всієї системи освіти за базовою ознакою формування фахівця спроможного після працевлаштування безпосередньо вирішувати практичні завдання. А це потребує технологічних змін у процес навчання, розширення в ньому блоку інноваційних технологій, доповнення навчального процесу науковою діяльністю школярів та студентів з активним закріпленням у них принципів критичного, версійного, толерантного мислення;

- підсилення в освіті процесів адаптації особи до соціальних реалій, в межах яких формується стратегія власного життєвого успіху особи за умов ринкових відносин, активного залучення особи до нарощування реформаційного потенціалу українського суспільства як гарантії його спроможності бути адекватним викликам глобалізації.